

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

SAAMBINDER

**In alle godzaligheid
en eerbaarheid** [p.4]

Gereformeerde Gemeente Nunspeet

09/03/2017
jaargang 95

nr **23**

Na enkele jaren wekdiensten te hebben belegd, ontstaat er in 1922 in Nunspeet een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Elspeet. De eerste jaren komt men bijeen in het Verenigingsgebouw aan de Harderwijkerstraatweg en in de villa van diaken J.M. Vos aan de Stationsstraat. In 1933 betreft men echter een nieuw kerkje aan de Brinkersweg. Op 15 augustus van hetzelfde

jaar volgt de instituering tot zelfstandige gemeente. In 1958 wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 600. Twintig jaar later wordt het kerkgebouw vrijwel volledig vernieuwd en uitgebreid tot 1250 zitplaatsen. In 2001 komen daar nog 650 zitplaatsen bij. Sinds 2003 wordt de gemeente gediend door ds. A. Schot. Het aantal leden en doopleden bedraagt 2342.

Christus op het tweetal

Bar-abbas en Christus op het tweetal. Alsof ze gelijkwaardig zijn. Maar zo is het niet. Bar-abbas, zoon van vader; van een aardse vader, afkomstig van Adam, diep gevallen in het paradijs. Hij is een gezagsbestrijder en een ordinaire moordenaar. Een nietig, schuldig mensenkind.

Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilatus tot hen: 'Welke wilt gij, dat ik u zal loslaten, Bar-abbas of Jezus, Die genaamd wordt Christus.

Matthéüs. 27:17

Volgens oude handschriften schijnt hij ook "Jezus" te hebben geheten. Hij wilde het volk verlossen van de Romeinen, maar met zulke terroristische methoden dat het volk ervoor terugdeinsde. De andere kandidaat, die Pilatus op de lijst plaatst, is Jezus, Die genaamd wordt Christus. Hij is de echte Jezus, Die Zijn volk zalig zal maken van hun zonden. Hij is de echte Bar-Abbas, namelijk: de Zoon van de hemelse Vader. Hij is de heilige en gehoorzame Zoon. Hij is God.

De levensvorst of een moordenaar

Wat een blindheid is er toch in het hart van de gevallen mens om zo'n tweetal te stellen. 'Bij wien dan zult gij God vergelijken?' (Jes. 40:18). Daar staat nu de heilige Zoon

van God naast de brute mens der zonde. Daar staat de Zoon van de levende God naast een kind des duivels. Daar staat de Levensvorst, Die zondaren het leven geeft, naast een moordenaar, die mensen het leven beneemt.

Kiest maar, zegt Pilatus. 'Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten?' Wat een zielelijden voor de Heere Jezus. Hij ziet de ontluistering van de mens. Hij ziet hoezeer de mens Gods beeld kwijt is. Wat zijn we peilloos diep gevallen. En daar wordt Hij nu naast gezet! Hij had hieraan in één ogenblik een einde kunnen maken. Maar Hij blijft staan. Hij wil daar staan.

Hij wist dat dit komen zou. Dwars door alles heen ziet Hij de hand van Zijn Vader. Hij weet, dat Hij niet zal worden gekozen, want dit is de wil van Zijn Vader. Hij moet onder Gods recht doorgaan. Daarom maakt hij geen einde aan deze vertoning: 'Uw wil geschiede'. Hij spreekt zelfs geen woord: 'Alzo deed Hij Zijn mond niet open'.

Met de overtreders gerekend

Hoe ongelijk dit tweetal ook is, Jezus wil naast Bar-abbas staan. Hij wil met de overtreders gerekend worden. Waarom toch? Wel, dat geeft Zijn hart Hem in. Hij heeft de Zijnen lief tot het einde. Hij wil voor de gegebenen des Vaders onschuldig ter dood veroordeeld worden, opdat zij die een even boos hart hebben als Bar-abbas - en eeuwig veroordeeld zouden moeten worden - nu de vrijspraak zullen ontvangen.

O, ziet dan toch Jezus' liefde tot zondaren! De mens wilde in het paradijs als God zijn; het was hoogmoed, die hem dreef, aangepord door de satan. Het gevolg was dat hij zichzelf van het eeuwige leven beroofde; hij vermoordde zijn eigen ziel. Hij werd 'dood in zonden en misdaden' De Heere zegt Zelf: 'Uit het hart des mensen komen voort... doodslagen'.

Was er nooit zo'n toorn in uw hart, dat u dacht: Ik kan hem wel wat doen? Wel, dan

ds. M.J. van Gelder,
Geldermalsen

In dit nummer

4 In alle godzaligheid en eerbaarheid

9 De predikbeurten van Huntington [5]

20 Avondmaalstafel, avondmaalskleed en avondmaalscollecte

- 2** Christus op het tweetal
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [10]
- 5** Ds. Laurus Boone: 'singulier in alles' [2]
- 6** In het huis van Uitlegger [4]
- 7** Dat wil zeggen
- 8** Geestelijke muziek: Soli Deo Gloria [4]
- 10** Hoe gaan wij om met moslims? [4]
- 11** Jeugdtribiek
- 12** Boeknieuws
- 12** Kerknieuws
- 13** Berichten
- 14** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [10]

Over de geestelijke verlatening

Vr. Als nu iemand ziet dat hij zo verlaten is, mag men het dan niet zoeken te ontkomen? Wat moet men daartoe doen?

Antw. Men moet zich van enige dingen wachten:

- 1e. Van hopeloze gedachten en wanhoop te voeden, zodat men zegt: Nu is het uit met mij, 'mijn sterkte is vergaan en mijn hoop van de Heere' (Klaagl. 3:18). Laat dat niet in u zijn, zodat gij eindelijk denkt dat gij niet wel zijt als gij zo zijt.
- 2e. Men moet zich wachten van dat hopeloos spreken: 'Ik zal nog een der dagen omkomen door de kracht des duivels, ik zal het niet geloven als God spreekt; het is voor eeuwig met mij uit, daar is geen herstel meer aan'.
- 3e. Zij moeten zich wachten dat ze niet ter kerk komen en Gods Woord lezen, om maar argumenten tegen Gods Woord op te maken en als zij eens vastgezet worden, daar dan niet uitspringen en zeggen: 'Ik wil nu niet antwoorden', en daarna dan gaan studeren om er op te antwoorden, met hun uitvluchten, en zeggen: 'Mijn ziel weigert getroost te worden en gij allen zijt nietige vertroosters'. Dat is pleiten voor de Baäl. Laat Baäl voor hemzelf pleiten.
- 4e. Wacht u ervoor zo mismoedig en lusteloos te zijn dat gij niet zoudt willen werken. Een ledig mens, daar werkt de duivel in; neem uw beroep waar.
- 5e. Wacht u dat gij uw plichten niet nalaat, zoals lezen, bidden, ter kerk gaan, bijeenkomsten waarnemen met zulken, die ouder en sterker zijn dan gij. De kerk zeide eens: 'Dit is ons alles overkomen, maar wij hebben trouweloos gehandeld tegen Uw Verbond'. De duivel maakt ze wijs dat toch alles vergeefs is wat ze doen. 'Wat zou ik doen, ik, zo'n dode hond?' zeggen ze dan.

Vr. Moeten zij niet iets in het werk stellen, die die troost missen?

Antw.

- 1e. Ja, hun gemoed onderzoeken, Ps. 77:7: 'Des nachts overlegde ik in mijn hart; en mijn geest onderzocht', en zij moeten zeggen: wat reden heb ik God gegeven dat Hij alzo met mij doet: 'Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken' (Klaagl. 3:40).
- 2e. Wat voor grond heb ik om te zeggen dat ik nooit de troost zal krijgen? Psalm 42:12: 'Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God'.
- 3e. De reden gezocht en gevonden hebbende, waarom zij die troost missen, moeten zij aan het bidden, belijden en schreien en zeggen: 'Gij zijt rechtvaardig, ik daarentegen ben goddeloos; ik heb zo en zo gedaan, heb zottelijk gehandeld, en U gedwongen om zo te doen'.

(wordt vervolgd)

is onze plaats naast Bar-abbas. Des doods schuldig, doemwaardig voor God.

Uit diepten van ellenden

Heeft de Heilige Geest u hiervan overtuigd? Is Gods oordeel ooit zó door uw hart gegaan? Dan is het: 'Uit diepten van ellende, roep ik met mond en hart tot U, Die heil kunt zenden, o, Heer', aanschouw mijn smart. Wil naar mijn smeekstem horen...'

Zie dan nog eens naar dit tweetal. Ziet u daar Jezus, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen? U heeft al jaren lang voor uzelf gekozen en geroepen: 'Kruist Hem!' Maar nu kijken Zijn ogen vol liefde op u neer en Hij fluistert: 'Kiest u heden, wien gij dienen zult. Zie op Mij! Mijn zoon, geef Mij uw hart!'

Hij moet onder Gods recht doorgaan. Daarom maakt hij geen einde aan deze vertoning: 'Uw wil geschiede'. Hij spreekt zelfs geen woord: 'Alzo deed Hij Zijn mond niet open'

Moge de Heilige Geest Hem aan u tonen en u Zijn inwendige roepstem laten horen, die is onwederstandelijk. Hoe dierbaar wordt Jezus dan in het hart van een zondaar, die het doodvonnis moet ondertekenen.

Vraag aan zo iemand: Wat moet u met Jezus doen? Hij zal dan zeggen: Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf! En wanneer u dan door Zijn Geest op Jezus mag zien, dan zal de vrede Gods die alle verstand te boven gaat, uw hart vervullen en zult u zeggen: Nu hoop ik nóóit meer te zondigen!

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

In alle godzaligheid en eerbaarheid

Verkiezingen, zeker die voor de Tweede Kamer, zijn in ons politieke bestel belangrijk. De uitkomst daarvan is van grote betekenis voor de koers van het nieuwe kabinet en het overheidsbeleid is van grote invloed op het leven en samenleven van mensen.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

We kunnen immers niet zonder overheid. Die is in deze zondige wereld onmisbaar vanwege de verdorvenheid van het menselijk geslacht. Die is nodig om de ongebondenheid van de mensen te bedwingen (art. 36 NGB). Er moeten wetten en regels zijn en die moeten ook gehandhaafd worden. Anders wordt het in deze wereld een chaos. De Bijbel roept dan ook op tot voorbede voor de overheid, opdat wij 'een gerust en stil leven' zouden mogen leiden. Maar daar staat nog wat achter. Het gaat om een leven 'in alle godzaligheid en eerbaarheid' (1 Tim. 2:2). In de politiek gaat het dus niet alleen om geld en goed, om veiligheid en zekerheid. Er is meer aan de orde.

Niet om het even

Vandaar dat wij de mogelijkheden moeten benutten om door middel van onze stem het overheidsbeleid te beïnvloeden. Het is niet om het even waar we op stemmen. Het moet ons gaan om rust en vrede in de maatschappij, ter wille van de godzaligheid en eerbaarheid.

In Nederland kennen we sinds jaar en dag christelijke partijen. In veel landen is dat niet zo. Dat heeft te maken met de geschiedenis, met de bevolkingssamenstelling, maar ook met het kiesstelsel. Zo heeft men in een land als Amerika geen christelijke partij. Bij verkiezingen is het dan steeds weer de vraag wat de minst slechte partij of wie de minst slechte kandidaat is waarop men eventueel zou kunnen stemmen.

In Nederland ligt dat gelukkig anders. Vanouds is er een nauwe band tussen de Gereformeerde Gemeenten en de SGP. Historisch gezien heeft dat te maken met de persoon van ds. G.H. Kersten. Maar ook in het heden is die band reëel. Anno 2017 is de SGP de enige partij die zich baseert op de Bijbel en de gereformeerde belijdenis. Van het CDA hoeven we een principiële stellingname niet te verwachten. De ChristenUnie heeft de laatste jaren haar basis verbreed en dat werkt door in haar politieke optreden. Het GPV, een van de voorlopers van de ChristenUnie, hechtte zeer aan de gereformeerde belijdenis.

Bij de ChristenUnie staat thans de deur open voor evangelischen en rooms-katholieken. Vandaar dat men inmiddels de verwijzing naar de Drie Formulieren uit de partijgrondslag heeft geschrapt.

Verharding

Ook bij de aanstaande verkiezingen gaat het om tal van zaken: welvaart en veiligheid, belastingdruk en AOW, islam en integratie, natuur en milieu, abortus en euthanasie, discriminatie en vrijheid, zorg en onderwijs. Te veel om allemaal op te sommen. Afhankelijk van iemands levensomstandigheden raakt het een hem wat meer dan het ander.

Over het geheel genomen hebben we over de welvaart niet te klagen. De werkloosheid daalt geleidelijk, de woningmarkt is weer uit het slop. Voor de meesten van ons neemt de koopkracht toe. Maar er is meer aan de orde. Er is onmiskenbaar een verharding van het politieke klimaat. Dat zie je trouwens ook in de brede maatschappij. De tegenstellingen worden scherper. Tegenover de opmars van de islam beklemtonen tal van politici dat het christelijke karakter van onze cultuur niet verloren mag gaan. Maar dat is in veel gevallen een christendom van kerstbomen en paaseieren. Een dergelijk christendom kan ons gestolen worden.

Stelling nemen

Wezenlijk is dat fundamentele Bijbelse normen inzake leven en dood, huwelijk en seksualiteit in ons land steeds meer terzijde worden geschoven. Ook de zondag gaat steeds meer zijn bijzondere plaats verliezen. Wetgeving en bestuur moeten daarbij worden aangepast. Soms gaan de ontwikkelingen in de maatschappij voorop, soms wordt de wetgeving ingezet om nieuwe normen breed ingang te doen vinden. Het is van groot belang dat daartegen, ook in de politieke arena, stelling wordt genomen. Velen mogen vinden dat de godsdienst iets is voor het privéleven, dat de godsdienst achter de voordeur moet blijven, daar kunnen wij niet in meegaan. Gods wet geldt ook voor het openbare leven.

Waar voor veel politici de abortusdiscussie al lang is afgesloten en abortus als een mensenrecht wordt beschouwd, is het goed dat de SGP de strijd tegen de abortus tot een van haar speerpunten heeft gemaakt. Wat kwaad is moeten we ook kwaad durven noemen, al gaat het tegen de stroom in en al lijkt de kans op succes gering. 'Kies dan het leven opdat gij leeft, gij en uw zaad' (Deut. 30:19).

Ds. Laurus Boone: 'singulier in alles' [2]

ds. J. Schipper,
Leerdam

In het eerste artikel hebben we gelezen dat de aanvankelijk zo onverschillige Laurus Boone tot bekering kwam. De schrijver toont vervolgens aan dat er geen stilstand was in zijn geloof, maar dat Laurus tot geestelijke wasdom kwam en dat hij meer en meer toegerust werd tot de geestelijke strijd.

Hij kreeg ook lust om als voorganger of als leraar de roem van vrije genade te verkondigen, die daar is in Christus Jezus, tot bekering van arme zondaren en tot troost van Zijn volk. Boone sprak voor het eerst in het openbaar bij de begrafenis van de vrouw van de slager van Schore. Hij deed 'een aanspraak over dood en eeuwigheid'.

Het was een begin van de hulpdiensten in de Hervormde Kerk van Schore. Die periode duurde maar kort. Door omstandigheden scheidde hij zich af van die kerk. Vervolgens werd hij gevraagd om eens te komen in de smidsschuur van C. Dominicus te Kattendijke, ook wel genoemd de "Tente der samenkomst". Boone heeft daar ongeveer een jaar elke zondag tweemaal gesproken. Het was een leerschool voor hem.

Daarna kwam een verzoek van Yerseke uit de gemeente van ds. P. van Dijke. Hij ging er drie keer voor. Daarbij bleef het voorlopig. Hem werd gezegd dat hij lid kon worden, maar dat hij niet langer mocht oefenen. In 1889 werden hij en zijn vrouw als lidmaten bevestigd door ds. L. van der Velde uit Rotterdam. Toen hij veertien dagen lid was, kreeg hij een beroep van Borssele: 'Ik voelde na een tijd zuchtens vrijheid om dat aan te nemen en ben daar gaan wonen als zijnde mijn eerste standplaats.'

Borssele en Krabbendijke

De periode in Borssele (zestien maanden) was kort, maar gezegend en vormend voor hem. Borssele zocht, net als Boone,

aansluiting bij de Ledeboerianen. Maar in 1890 werd de band tussen Boone en Borssele verbroken. De voorganger kreeg een beroep van Krabbendijke en voelde losmakende kracht om te gaan. Boone zelf schreef: 'Waarlijk, die gemeente verliet ik met tranen, want de liefdeband was sterk geworden.'

Als lerend ouderling stond hij van 1890 tot 1899 in Krabbendijke. Toen werd hij door de Algemene Vergadering beroepbaar gesteld. Na vier maanden kreeg hij een beroepsbrief uit Terneuzen. Boone nam het aan en werd volgens Artikel 8 (DKO) met algemene stemmen tot leraar toegelaten.

Terneuzen en St. Philipsland

Op Tweede Kerstdag 1899 stroomde de

kerk in Terneuzen vol met mensen uit heel Zeeland, want Laurus Boone werd bevestigd in het ambt van bedienaar van het Goddelijke Woord. De smidszoon was nu gekleed in het ambtsgewaad: mantel, driekanten steek, witte bef, kuitbroek en zwarte kousen. Tot 1904 zou hij de gemeente dienen. Toen kwam voor de derde keer een beroep van St. Philipsland, waar hij de langste tijd van zijn ambtelijke bediening zou staan: 1904 tot zijn emeritaat in 1934. In hoofdstuk 7 wordt over de beginperiode in Flipland geschreven. Als jaartallen worden genoemd: 1883-1906. Dat lijkt me een vergissing. De inhoudsopgave vermeldt: 1883-1907. Het is me niet duidelijk waarom hier het jaartal 1883 genoemd wordt.

De scheiding van 1907

Verandering van schrijfstijl doet zich voor in hoofdstuk 8, als het gaat over het jaar van de Vereniging tussen Kruisgemeenten en Ledeboeriaanse gemeenten tot de Gereformeerde Gemeenten. Al direct wordt voorgehouden de niet beste verhouding tussen ds. N.H. Beversluis en ds. L. Boone, als het gaat over de heer M. Remijn te St. Philipsland. Beversluis had Remijn als oefenaar aangesteld in de Zuid-Hollandse gemeenten, maar Boone moest niets van Remijns improvisaties hebben. Op de Algemene Vergadering van 4 en 5 juni 1907 te Middelburg (in de Segeerstraat achter het huis van oefenaar P. Ingelse) zou de kwestie-Remijn nog uitgebreid ter sprake komen. Maar ook stond de mogelijkheid van samengaan der gemeenten op de agenda. Men besloot na breedvoerige bespreking en na stemming te gaan verenigen, waar er in de leer geen enkel onderscheid was. Het was ds. Boone die aan het einde van de tweede vergaderdag de mannschare vroeg Psalm 85:1 (Datheen) aan te heffen. Daarna eindigde hij met gebed. Men ging huiswaarts. En ze zeiden het allemaal: 'Ons binne verêënidg, tsjonge'.

Op 25 juli 1907 kwamen deputaten van beide kerken bijeen in de Boezemsingelkerk om de gronden van de vereniging vast te stellen. Een concept was daartoe opgesteld door ds. Kersten. Beversluis (in sommige kranten wel aangeduid als B. Versluis) was voorzitter en Kersten was scriba. Er was één ingekomen stuk en wel van ds. Boone. Hij liet weten niet aanwezig te kunnen zijn in verband met ernstige ongesteldheid van zijn vrouw (nierproblemen).

(wordt vervolgd)

In het huis van Uitlegger [4]

Wereldling en vreemdeling

Christen wordt door Uitlegger meegenomen naar een kamertje, waar hij twee kleine kinderen ziet zitten.

ds. B.J. van Boven,
Wekerom

De oudste draagt de naam Passie en kijkt bijzonder ontevreden. De jongste heet Patiëntie en ziet er zeer tevreden uit. Als Christen vraagt waarom Passie zo ontevreden kijkt, wordt hem uitgelegd dat Passie niet wil wachten op de beste dingen, maar dat hij nu alles wil krijgen wat hij wil. Christen ziet hoe Passie vervolgens een zak vol prachtige dingen krijgt en die zak voor zijn voeten omkeert en er zo van geniet dat hij uiteindelijk alles heeft vernield en niets meer overhoudt dan wat rommel. Al die tijd zit Patiëntie geduldig te wachten op wat komen gaat.

Beeld van de wereldling

Christen vraagt om nadere uitleg. Passie is het beeld van de wereldling. Hij begeert de beste goederen in dit leven en leeft voor het hier en nu. Hij bekommert zich niet over zijn ziel en de eeuwigheid en zoekt ook niet de schatten die door roest en mot niet zullen vergaan. Het is het beeld van de rijke man uit de gelijkenis, die alle dag vrolijk en prachtig leefde. Maar uiteindelijk hield hij

niets over sloeg hij na zijn sterven zijn ogen op in de hel.

Christen merkt wel dat Patiëntie veel wijzer is, omdat hij wacht op het beste en daarvan zal genieten als de verwachtingen van Passie zijn vergaan. In de ogen van Passie is Patiëntie echter maar een vreemdeling. Daarom lacht hij hem uit en veracht hij hem. Patiëntie is het beeld van Lázarus uit de aangehaalde gelijkenis, die bedelend aan de poort lag, maar toch mocht beleven dat de Heere helpt. Hij werd uiteindelijk door de engelen gedragen in Abrahams schoot.

Twee lessen voegt Uitlegger aan dit tafereel toe. Allereerst deze: 'De heerlijkheid van de toekomstige wereld zal nooit vergaan, maar die van deze wereld is snel voorbij'. Dat is dan ook de les die de Heilige Geest leert als Hij een zondaar van dood levend maakt. Er wordt in de preek wel eens gezegd dat dan de wereld voor zo iemand vergaat. Daar bedoelen we dan mee dat alles van de wereld zo'n mens dan niets meer waard is. Want het gaat voorbij. Al die aardse schatten komen te staan in het licht van de naderende eeuwigheid, en wat baat het een mens dan al zou hij al de schatten van de wereld hebben, en hij moet schade lijden aan zijn ziel?

Verborgene schatten

Maar wat krijgen anderzijds dan de hemelse schatten waarde voor een arme zondaar. Die schatten zijn zo verborgen en vanuit een levend gemis gaan die vreemdelingen zoeken naar die verborgene schatten. Het is zo groot als zij eens enkele pareltjes in hun leven mogen leren kennen, zoals een droefheid over hun zonden en schuld, een heimwee naar God, een liefde tot de dienst des Heeren.

Maar al die pareltjes verbleken als Gods heilig recht naast hun leven komt. Dan kunnen zij voor God nooit bestaan en leren zij in die weg God toevallen. Zo wordt de Parel geopenbaard en verklaard en leren zij zoeken om die Parel op rechtsgronden tot hun Deel te mogen krijgen. In Hem zullen toch de schatten van rechtvaardig-

Stem

We hebben van onze Schepper een wonderlijk schoon instrument gekregen, onze stem. Kunstig gemaakt en gevormd om te gebruiken tot eer van onze Maker en tot nut van onze naaste. Wat blijkt het pijnlijk dat dit mooie instrument door de zonde is aangetast. Daardoor kunnen we doen wat de dieren niet kunnen: God ontfermen en zelfs vloeken. Jakobus 3 en Romeinen 3 zijn niet onduidelijk als het gaat om onze stem.

In dit licht is het eigenlijk onbegrijpelijk dat de Alwetende toch tegen zulke mensen zegt: 'Roep luide met uw stem...'. Ja, diezelfde door de zonde aangetaste stem mogen/moeten we gebruiken om God aan te roepen. Lees maar hoe vaak in de Psalmen de oproep daartoe klinkt: 'Mijn stem is tot God en ik roep', (Psalm 77:2). Dan gaat het over onze persoonlijke noden, maar ook huiselijk en - waar ik nu vooral naar toe wil - maatschappelijk en landelijk. Dit met het oog op aanstaande woensdag 15 maart, wanneer de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer zullen worden gehouden. De ontwikkelingen allerwege gaan zo snel. De macht van het heidendom wordt al sterker. De plaats voor Gods Woord en wet wordt geringer. Het begrip en de verdraagzaamheid hiervoor worden al minder. De overheid is in Gods algemene genade bedoeld als een 'weerhouder', zoals 2 Thessalonicenzen 2 daarvan spreekt. Maar wee, als deze weerhouder steeds meer aanjager wordt. Dan komt de mens van de (totale) wetteloosheid openbaar. Wat dat voor onze samenleving betekent! En voor de kerk in deze samenleving... Want de losweking van Gods Woord en wet stopt niet bij de deur van de kerk. Er staat zo veel op het spel. Daarom mogen we u toch wel dringend oproepen hierover **uw stem te laten horen voor God**. Laat uw stem horen tot GóD, de Allerhoogste. Laat er op weg naar 15 maart persoonlijk en ambtelijk toch gebed mogen zijn voor ons wegzinkend land en arme volk! Dat is eigenlijk het belangrijkste. Want ons past in deze gezamenlijke schuld en nood, diepe ootmoed en afzondering.

Maar wanneer dit weegt zal het onnodig zijn om ieder van u op te roepen door middel van het rode potlood uw stem te laten horen. Voor God en mensen te laten weten: terug naar Gods getuigenis! Ja, die ene stem van u in het stemhokje moge biddend uitgebracht worden. Zoals we Nehémia tijdens zijn bezig-zijn steeds horen zuchten: 'Gedenk mijner, mijn God, ten goede...' (Neh. 13: 14, 22, 31). Iedereen die de ernst van ons tijdsgewricht enigszins aanvoelt, zal zijn/haar stem laten horen. Dus ook al ben je net achttien of ouder. Ook al bent u oud, laat het eventueel een ander voor u doen. Ook al hebt u geen tijd en geen zin, doe uw stem horen. Niet zwijgen! Geen stem mag verloren gaan.

Onze stem zij: 'Och, HEERE, God des hemels, Gij grote en vreselijke God, Die het verbond en de goedertierenheid houdt dien die Hem liefhebben en Zijn geboden houden. Laat toch Uw oor opmerkende en Uw ogen open zijn om te horen... ik doe belijdenis over de zonden der kinderen Israëls, die wij tegen U gezondigd hebben; ook ik en mijns vaders huis, wij hebben gezondigd... Och HEERE, laat Uw oor opmerkende zijn...' (Neh. 1). Want de God van Nehémia is niet veranderd.

v. A.

making, heiligmaking en heerlijkmaking hun tot een erfdeel zijn.

Maar nu wijst Uitlegger nog op een tweede les: 'De wereldse dingen en onze begeerte ernaar zijn elkaars bureu. Maar de zaken van de toekomstige wereld en de wereldse begeerte zijn vreemden voor elkaar'.

De wereld blijft zo trekken en ons verdorven hart hunkert zo naar de wereld. Ze zijn elkaars bureu. En wat is dat een pijnlijke beleving in het hart van een oprechte vreemdeling.

Deze les zal Christen op zijn pelgrimsreis voortdurend voor ogen moeten houden. Want de wereld blijft zo trekken en ons verdorven hart hunkert zo naar de wereld. Ze zijn elkaars bureu. En wat is dat een pijnlijke beleving in het hart van een oprechte vreemdeling. Hij leert met de dichter van Psalm 119 twee gebeden: 'Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw woord'. Maar ook: 'Ik kleef vast aan Uw getuigenissen; o HEERE, beschaam mij niet'.

Ijdelheidskermis

Het zal daarom voor Christen voortdurend nodig zijn om af te zien van alles wat de wereld biedt. Later zal Christen dit onderwijs aan den lijve ondervinden, als hij met Getrouwe over de Ijdelheidskermis moet gaan. Dan zullen ze hun oren toesluiten en uitroepen: 'Wend mijn ogen af opdat zij geen ijdelheid zien'. Ze zullen als vreemdelingen opvallen door hun kleding, hun taal en hun gewoonten, maar het zal hen des te begeriger maken naar het hemelse. Lezer(es), welk beeld vertonen wij? Die van Passie of die van Patiëntie?

(wordt vervolgd)

Westminster Confessie

Hoofdstuk 23: De burgerlijke overheid

I. God, de allerhoogste Heere en Koning over heel de wereld, heeft tot Zijn eer en in het belang van het algemeen welzijn, burgerlijke overheden over de mensen aangesteld om hen onder Hem te regeren. Hij heeft hun voor dit doel de macht van het zwaard in handen gegeven, om degenen die goeddoen te beschermen en te bemoedigen, maar de kwaaddoeners te straffen.¹

¹ Rom. 13:1-4; 1 Petr. 2:13-14.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Geestelijke muziek: Soli Deo Gloria [4]

Een verantwoorde uitvoering

Muziek is er om tot klinken gebracht te worden. Wat is muziek een groot geschenk van de Heere. Klacht, schuldbelijdenis, gebed, dankzegging, lofprijzing, voor dat alles biedt muziek een taal om uiting te geven aan wat wij belijden en - als het goed is - wat er in ons hart leeft. Maar alle muziek die we maken, komt wel tot klinken buiten het paradijs. Hoe kan geestelijke muziek zo uitgevoerd worden dat het toch tot Gods eer is?

E.J. Brouwer,
Gouda

In eerdere artikelen kwam naar voren dat de tekst Bijbels verantwoord moet zijn. Geestelijke muziek waarin de voorbedding van de heiligen voorkomt, Maria vereerd wordt, of algemene verzoening dan wel alverzoening bezongen wordt, kan die toets niet doorstaan. Dat geldt voor meerdere stukken uit de katholieke of de Anglicaanse traditie. Gelukkig is er voor christelijke koren en ensembles zo'n overvloed aan Bijbels verantwoorde muziek, dat het niet moeilijk hoeft te zijn een goed repertoire samen te stellen.

Verantwoorde uitvoering

Maar het is niet voldoende dat de tekst verantwoord is. Even wezenlijk is een verantwoorde uitvoering. Juist op dit punt is alertheid geboden. Door de eeuwen heen is de uitvoering van geestelijke muziek meer en meer gesecculariseerd. Zij is buiten de kerk komen te staan. Zij is terecht gekomen op wereldlijke podia. Denk aan de professionele uitvoeringen van Bachs geestelijke werken in het Amsterdamse Concertgebouw, de Rotterdamse Doelen of Vredenburg in Utrecht. Zij wordt ten gehore gebracht door bekende seculiere

musici als Ton Koopman en Jos van Veldhoven. Musici die openlijk aangeven het persoonlijke geloof van iemand als Bach niet te delen.

In onze eigen gezindte zijn de achterliggende jaren diverse koren en ensembles opgericht die de geestelijke muziek van Bach en andere groten weer ter hand nemen. Ook reformatorische middelbare scholen leveren hun aandeel, bijvoorbeeld door uitvoeringen van Händels Messiah.

Keuzes maken

De uitvoering van zulke muziek brengt keuzes mee. Je moet op zijn minst gevorderde amateur zijn om de muziek te kunnen zingen en spelen zoals ze bedoeld is. In de praktijk doen christelijke koren en ensembles in toenemende mate een beroep op niet-christelijke professionals om de moeilijkere partijen te zingen en te spelen. Of op breed-christelijke musici, die op andere momenten volop meedraaien in de opera of de uitvoering van wereldse muziek. Reden is dat er vooralsnog te weinig belijdende christelijke musici zijn die zulke moeilijke muziek professioneel kunnen uitvoeren.

Van wereldse musici geldt dat ze zingen wat ze niet geloven. En bij breed-christelijke musici voel je spanning tussen de teksten die vertolkt worden en hun leefwijze. Advertenties in dagbladen en tijdschriften, aankondigingen op websites en digitale nieuwsbrieven laten zien dat zich hier een trend aan het aftekenen is. De vraag die we ons mogen en moeten stellen is: wanneer is de uitvoering van geestelijke muziek Bijbels verantwoord? Als de uitvoering ervan op professioneel niveau is? Of als we, afgaande op belijdenis en levensopenbaring van de musici, ervan mogen uitgaan dat ze uit overtuiging zingen en spelen?

Winslow en de Messiah

Het is niet voor het eerst in de geschiedenis dat de kerk zich voor deze vragen geplaatst ziet. In het negentiende eeuwse Engeland sprak ds. Octavius Winslow (1808-1878), oudste zoon van de godzalige Mary Winslow, zich er al over uit. Hij onderstreepte de noodzaak van een geheiligde uitvoering van geestelijke muziek, en nam daarvoor de uitvoering van Händels Messiah als voorbeeld:

‘Niets dan alleen wat heilig is qua stemming, geestelijk qua toon en stichtend qua invloed, mag over de lippen komen van een christen, of trillen op de snaren van zijn harp. De prachtige compositie van Händels Messiah is geen uitzondering op deze regel. Wij erkennen de goddelijke inspiratie van de woorden, het transcendente genie van de componist, het sublieme karakter van het oratorium, en de verheffende invloed van dit werk, als het vaardig en bekwaam wordt uitgevoerd.

Toch moeten we eraan vasthouden dat de Messiah, zoals die in onze moderne tijd wordt uitgevoerd wordt door onheilige en ongeheiligde musici, onsmakelijk en pijnlijk moet zijn voor het christelijke en geestelijke gemoed. Als de Messiah zó wordt uitgevoerd, is dat onaanvaardbaar en ontierend voor God. Welk geestelijk gemoed kan, zonder onbeschrijfelijke marteling van het gevoel en de meest drukkende droefheid van geest, luisteren naar de plechtige woorden van Christus, die uitdrukking geven aan Zijn intense verdriet, Zijn zielenpijn en Zijn lichamelijke lijden, als ze in een kathedraal gezongen worden door stemmen en gespeeld worden door instrumenten die eraan gewend zijn om de echo's en applauzen van een theater op te wekken?’

(wordt vervolgd)

De predikbeurten van Huntington [5]

‘Noem me alstublieft geen apostel’

Van de vroege morgen tot de late avond was Huntington in de weer. ‘Ik haat de luiheid’, zei hij. ‘Ik was liever net als Elía een ijverig en getrouw beroerder Israëls dan een nog zo mooie luiaard wien het teveel moeite is zijn hand aan de mond te brengen.’

J. van 't Hul,
Lieren

Aan de Titchfield Street in Londen stond Huntingtons Providence Chapel (Voorzienigheidskapel). Hier kwamen ze om hem te horen, de slaggers en de sleepers, zwervers, looiers en arbeiders en een enkele rijke, zoals de koetsier van de koning. En altijd zat de chapel vol. Over zijn kerkvolk schreef William Huntington: ‘U zou verbaasd zijn als u de scharen zou zien, die overal vandaan gekomen zijn om mij te horen. De armen van geest, zij die met vuisten worden geslagen, de verdrukten en bezochten, ze komen van alle kanten en reizen soms wel zo'n vijftig kilometer.’

Mijn arke Noachs

Huntington hield van zijn kerkje als van een kind. Hij noemde de chapel ‘Mijn arke Noachs’. Er was zelfs een predikantenkamertje, dat noemde hij de ‘Kajuit aan boord van de Voorzienigheid’. De gemeenteleden,

zijn hoorders, zag hij als ‘het zaad des Konings’.

Als Huntington eens voor langere tijd van huis was geweest, schreef hij: ‘Ik verlang ernaar mijn geliefde weer te zien, waarmee ik bedoel: mijn kerk. Want zo een kerk als deze is er geen. (...) Geen plaats is voor mij zo heilig en zo dierbaar als deze. Zij is voor mij een Bethel, een berg Thabor en een heuvel Mezar’.

Het jaar 1813 werd voor Huntington zijn sterfjaar. Hij zag ernaar uit. ‘Waarom vertoefte de wagen des Heeren zo lang om te komen? (...) Wat een gezegend vooruitzicht staat mij nu te wachten, om met Hem te verkeren, naar Wie nu al veertig jaar al mijn hoop is uitgegaan.’

Op 6 juni 1813 vervulde William Huntington zijn laatste zondagse predikbeurt. Hij sprak ernstig: ‘Ge zult de kolensjouwer niet lang meer bij u hebben en wanneer ik heengegaan zal zijn, zal er geen ander in mijn plaats komen.’

Die woorden gingen ook in vervulling, want de gemeente van de Providence Chapel viel na zijn overlijden uiteen.

Op woensdagavond 9 juni betrad hij de kansel voor de laatste maal. Hij sprak over Openbaring 3:3: ‘Wat mij aangaat, ik heb niets voor u verborgen willen houden, maar ik heb u steeds de volle raad Gods willen verkondigen. Daarom...’, (en hier sloeg hij met grote kracht op de preekstoel), ‘...ben ik vrij van het bloed van u allen.’

Wright en Philpot

Huntingtons biograaf, Thomas Wright, noemt hem iemand die ‘zijn gemeente op buitengewone wijze heeft geprobeerd te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel en van de genade die in Christus wordt gevonden’.

Huntington was, zegt Wright, voor velen een middel in Gods hand om uit de duisternis te komen tot het eeuwige licht. ‘Hij was een man met bijzondere gaven, hij was een rechtvaardige wiens gedachtenis tot zegen zal zijn. (...) Huntington was dé prediker van zijn tijd’.

Philpot beschrijft Huntington als een visser der mensen, die ‘de vishaak in diepe wateren kon werpen, terwijl zijn broeders niet wisten hoe en waar zij met de hengel en de lijn moesten vissen. Zijn diepe bevinding van de wet, van verschillende aanvechtingen, van zielensmart, van geestelijke jaloezie, van de verberging van Gods aangezicht, stelden hem in staat om de lijn in duistere wateren en weggezonken kuilen te doen afdalen, waar enige geestelijke vissen zich verborgen houden en zich aan het gezicht en licht onttrekken. Zijn eigen heldere en gezegende verlossing stelde hem in staat om ook te vissen voor hen die in de heldere stralen van de middagzon springen en zich koesteren’.

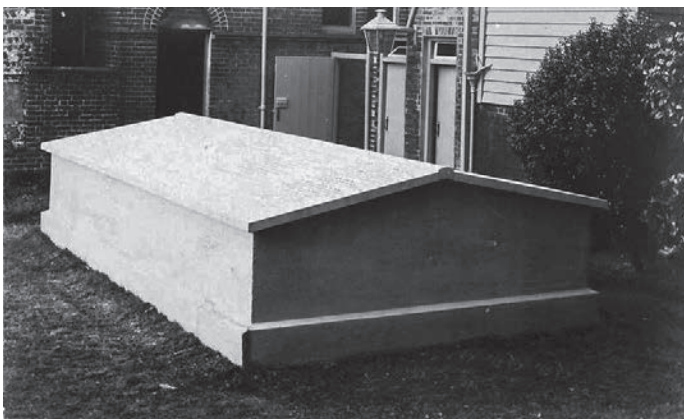
Mijn enige troost

Over zichzelf zei Huntington echter: ‘Noem me alstublieft geen apostel. Ik kan het niet verdragen. Ik ben een geredde zondaar en dat is voor mij genoeg’.

En over zijn God sprak hij: ‘Hij is mijn enige troost. Hij is bij u en Hij is bij mij, want men kan zich niet verbergen voor Zijn aangezicht. Al zal de hele wereld vergaan, wij zullen nooit arm, of verlaten, of troosteloos zijn, als we Hem overhouden’.

William Huntington stierf op 1 juli 1813. Hij werd begraven achter het kerkhof van de Jireh-chapel in Lewes. Toen waren de predikbeurten van William Huntington voorbij.

(slot)

Huntington werd begraven achter het kerkhof van de Jireh-chapel in Lewes.

Hoe gaan wij om met moslims? [4]

Woord en daad

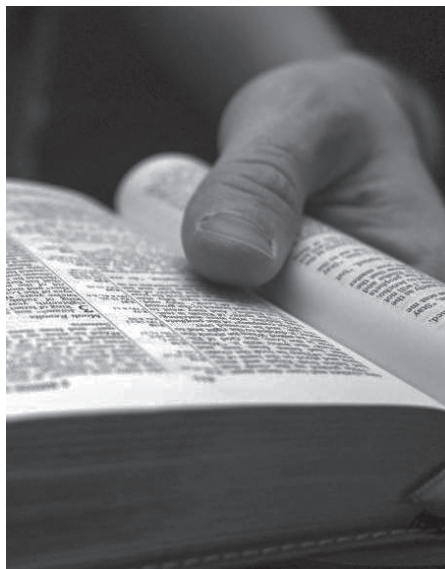
In 1990 slaat een Irakees die onder Saddam Hoessein gemarteld is op de vlucht. Rasik Avakthi vestigt zich in Nederland en gaat over tot het christelijk geloof.

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Anankelijk wil hij terug om zijn volk van de Heere Jezus te vertellen. Hij blijft echter in zijn nieuwe thuisland. In Irak loopt hij gevaar. 'Maar met de grote vluchtelingenstroom komen mijn eigen volk en buurvolken naar Nederland en mag ik hen welkom heten! Als christenen moeten wij hen nú voor Jezus Christus winnen. Doen wij dat niet, dan zullen zij onder óns gaan evangeliseren'. Rasak wil iets uitstralen, in woord en daad. Het is precies datgene waartoe ook wij worden geroepen. In de omgang met moslims gaat het om woord en daad. In dit slotartikel willen we daarop wijzen.

De daad

Op 21 oktober 2015 verzendt het Deputaatschap Kerk en Overheid een brief naar alle kerkenraden. In deze brief staat het volgende: 'De komst van het grote aantal asielzoekers naar ons land roept, ook bij onze eigen achterban, begrijpelijk, vragen en gevoelens van onzekerheid op. In onze contacten met de landelijke overheid vragen wij nadrukkelijk aandacht voor deze gevoelens, en voor de mogelijke effecten van de vluchtelingenstroom op de (verdere) islamisering van onze samenleving. Maar er is ook een *andere* kant. Richting de overheid benadrukken wij tevens dat het de taak en roeping van de kerk is om zorg te hebben voor de 'vreemdeling', en barmhartig en herbergzaam te zijn. Het is een bijzondere verantwoordelijkheid van de kerken om *juist nu* te laten zien voor welke Bijbelse waarden zij staan'. De Bijbel wijst ons op liefde tot God en onze naaste. Als deze liefde er mag zijn, zal ze zichtbaar worden in daden: daden

Het Woord keert nooit ledig tot de Heere weder.

van rechtvaardigheid, barmhartigheid en gastvrijheid.

Het Woord

Bij het doen van gerechtigheid en het betonen van barmhartigheid hoort ook de opdracht tot evangelisatie. In de brochure "De vreemdeling die in uw poorten is" heb ik gewezen op het mooie van dit werk, maar ook op culturele valkuilen en andere zaken waarop we moeten letten. Is evangelisatie onder moslims geen onbegonnen werk? Nee, dat is het niet. Het Woord keert immers nooit ledig tot de Heere weder. God is machtig wonderen te doen, ook onder moslims. De man met wie we begonnen is daarvan een voorbeeld. Volgens Avakthi worden veel vluchtelingen christen. 'De bodem daarvoor is gelegd in

de landen waar zij vandaan komen. Daar hebben zij kennisgemaakt met het ware gezicht van de islam. Het zaad van het Evangelie valt hier in een wel-toebereide aarde'.

Niet door kracht, noch door geweld...

Op andere plaatsen horen we soortgelijke geluiden. Juist nú zijn er velen die zich tot het christendom wenden. Bijna onzichtbaar voltrekt zich in de roerige Arabischsprekende wereld een stille omwenteling. Ds. Michaël, voorganger van een kleine protestantse gemeente in Noord-Irak, mag bijna maandelijks moslims dopen. Hij is er verwonderd over: 'IS drijft tal van gedesillustreerde moslims in het net van het Evangelie'. Onlangs bevatte de Jerusalem Post een prachtig artikel over "Maryam", een christenvrouw uit het Midden-Oosten die gevlucht is naar Amerika. Tijdens een bijeenkomst aldaar zei ze: 'Gods plan werkt perfect. Bid daarom niet dat de vervolging stopt, maar bid om volharding en vrijmoedigheid. Het is net als met het Israëlitische volk in Egypte. Hoe meer zij verdrukt werden, des te harder groeiden zij' (Ex. 1:12).

...maar door Mijn Geest

We willen afronden met een stukje uit een vraaggesprek met ds. Fikret Böcek, ex-moslim en predikant van de gereformeerde kerk in Izmir (het voormalige Smyrna): 'De huidige president Erdogan islamiseert Turkije, maar hij drijft onbewust mensen uit wanhoop naar het Evangelie. We hebben nog nooit zo veel bekeerlingen gehad als het laatste jaar'.

Op de vraag hoe in zo'n situatie het Woord moet worden gebracht, geeft ds. Böcek een paar praktische adviezen: 'Benader moslims eerlijk en direct. Kom nooit met je persoonlijke mening en zeg niet: ik vind dit of ik vind dat. Citeer de teksten van Jezus en Paulus direct uit de Bijbel. Vertrouw in de kracht van de Heilige Geest. Gebruik verder tact en liefde. Geef een helder getuigenis van de waarheid van het Evangelie'.

Eind 2015 begonnen we deze serie met een artikel over angst. We hebben gezien dat de islam een geduchte macht is. Maar we mogen eindigen met dit getuigenis waaruit hoop en vertrouwen spreken. De Heere zal voortgaan met Zijn kerk-vergaderend werk. 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HEERE der heirscharen' (Zach. 4:6b).

(slot)

Lijden

P.C. Beeke, Middelburg

Dominees en ouderlingen kregen een verzoek: Wilt u in de kerk alstublieft bidden voor de lijdende kerk. Die vraag is niet zomaar. Misschien gebeurt het te weinig. Tussendoor: geldt dat ook voor jou/mij? Dat weten we zelf het beste.

Wanneer dacht ik voor het laatst aan verdrukte christenen? Laten we meebidden en proberen mee te lijden. We mogen medechristenen, waar ook ter wereld, nooit meer vergeten.

Lijdende christenen. Zij houden kerk in het geheim, anders worden ze gepakt. Gevlucht, gevolgd, vervolgd, omdat ze... Bijbellezen. Ze durven voor de rechter niet te zwijgen over Jezus. Ze worden gemarteld om Christus' wil. 'Ai, hoor naar

hen, die in gevang'nis kwijnen!

De ranglijst christenvervolgingen 2017 is een top-50. Bovenaan staan Noord-Korea en Somalië. Ook in andere landen krijg je problemen als je voor Gods Naam uitkomt. Trouwens, is dat bij ons makkelijk? Ik hoor je al zeggen: ik denk het niet!

Het is lijdenstijd. De preek gaat over Jezus' lijden. In Bethlehem en Nazareth, vooral in en rond Jeruzalem. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, horen we voorlezen. Elke week, anders vergeten we het. Op zeven lijdenszondagen staan we er speciaal bij stil. Jezus, onschuldig aan het kruis, om vijanden (zoals jij?) met God te verzoenen. Om goddelozen (ben ik dat?) te rechtvaardigen om niet.

Waarom toch dat vreselijke lijden in de wereld?? Adam zou het wel weten. Mijn

schuld! Eva, onze moeder, zou zeggen: ik at het eerst van de verboden boom. En het lijden begon.

Maar de Heere Jezus dan, Hij was toch ón-schuldig? Gods kind zegt: Ja, ik kost Hem die slagen, die smarten en die hoon; ik doe dat kleet Hem dragen, dat riet, die door-nenkroon; ik sloeg Hem al die wonden, voor mij moet Hij daar staan; ik deed door mijne zonden, Hem al die jamm'eren aan.

En Jezus antwoordt: Ik, voor ú!

*een trouwe
dienstknecht van God*

MAARTEN LUTHER

H. van Dam

Een jaar later wordt Luther tot priester gewijd. Nu is hij een knecht van God in de Roomse Kerk. Hij mag als jonge priester voor de eerste keer de mis opdragen.

Daar staat Maarten Luther, de jonge priester, voor het altaar. De kloosterklok heeft geluid. Alle kloosterlingen zijn gekomen. Ook de familie van Maarten is gekomen. Zijn vader was wel erg boos geweest op hem, toen hij hoorde dat hij monnik werd.

Hoor, het koor gaat zingen: 'Zingt de Heere een nieuw lied!'

Maarten weet precies wat hij doen moet. En wat hij zeggen moet bij het bedienen van de mis. Daar horen we hem zeggen: 'Wij offeren U, de levende, de ware, de eeuwige God...'

Wat ziet hij bleek. Wat beeft hij!

Ja, hij bedenkt dat hij nu voor de heilige God staat. Hij, Maarten Luther, die zo zondig is! Grote angst is er in zijn hart, doodsangst! O, hoe durft hij tegen die hoge Goddelijke Majesteit te spreken. Hij zou weggelopen zijn als zijn benen niet teveel hadden gebeefd. Gelukkig kan hij toch weer verder.

Als hij alles gedaan heeft wat hij moest doen, gaat hij met de anderen aan tafel.

Want er wordt een feestmaaltijd gehouden voor de jonge priester. Daar zitten de monniken en de andere gasten. En ook zijn vader.

Maarten zegt tegen zijn vader: 'Vader, het is toch wel goed dat ik monnik geworden ben, vindt u ook niet? In dat onweer was er een stem uit de hemel die mij riep. Ik moet God toch gehoorzamen?' Maar dat valt bij zijn vader niet in goede aarde! Met een nors gezicht zegt hij: 'Weet je niet wat er in de Bijbel staat? Dat je je vader en je moeder moet gehoorzamen.'

Die stem in het onweer kan wel een stem van de duivel geweest zijn!

vervolgverhaal

10

Boekennieuws

Jongeren nú

"Jongeren nú - deel 3
Standvastig in de
branding?"
N. Verdouw; gebr.
Koster, Barneveld;
124 blz.; € 11,90

In het handzame boekje "Jongeren nú - deel 3" bespreekt de heer N. Verdouw uiteenlopende thema's, zoals uitkomen voor je principe in een ziekenhuis, de noodzaak van ellendekennis, seksueel misbruik, de EO-jongerendag. Een praktisch boekje met aansprekende bijdragen, een overzicht van Bijbelteksten en een trefwoordenregister.

Verdouw doet echt z'n best om dicht bij jongeren te komen. Hij gebruikt daarbij (heel) korte zinnen, die zijn boodschap voor jongeren toegankelijk maken.

Verdouw schrijft drie bijdragen over baptisme. Ik ben blij dat hij aan dit belangrijke onderwerp ruim aandacht besteedt. Hij geeft jongeren echt inzicht in de gereformeerde overtuiging dat de doop in plaats van de besnijdenis is gekomen. Maar uiteindelijk wordt eigenlijk met zoveel woorden gezegd dat de doop alleen waarde heeft voor Gods kinderen. 'Velen vermengen de uitwendige en inwendige verbondsrelatie. Alsof de Heere aan alle gedoopten de zaligheid belooft. Dat kan natuurlijk niet. Want dan zouden ze allemaal zalig worden!'

Hier doet broeder Verdouw helaas tekort aan het feit dat er weliswaar tweërlei kinderen van het verbond zijn, maar dat het leven onder de bediening van het genadeverbond toch 'het groot voorrecht van christenkinderen' is, zoals één van onze oudvaders dit noemt. Het vraagt altijd een bepaalde teerheid om het evenwicht van de Heilige Schrift te bewaren, en zoals bijvoorbeeld onze Dordtse vaders beleeden hebben in DL II, 3 en II, 8. Daar laten ze het onbevagen náást elkaar staan: enerzijds de genoegzaamheid van het offer van Christus voor de zonde van de ganse wereld. En anderzijds even helder dat het Zijn vrije raad en verkiezend wel-

behagen is, dat het offer van de Middelaar voor de verkorenen is, voor die allen en die alleen. Tegen het hele verbondsvolk Israël sprak Hij: 'Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve' (Ez. 33:11). Dat is Gods geopenbaarde wil.

Wat mij betreft had Verdouw ook hier geschreven, wat hij een paar bladzijden verderop wel zegt: 'Eerbiedig terugtreden als het ging over zaken die de Heere voor ons nietige mensen verborgen heeft!'

Deze spanning had wat mij betreft ook meer mogen doorklinken in het laatste hoofdstukje, waar het gaat over strijd tegen de zonde. Belangrijk om jongeren daartoe op te roepen. Maar door af te sluiten met de strijd van Gods kinderen, vraag je je af wat dan uiteindelijk de boodschap voor onze jongeren is. Zij mogen toch wel aangespoord worden hun bekering en zaligheid te zoeken bij de Heere en Zijn Christus, Die de strijd tegen de zonde heeft overwonnen? Dat is niet alleen een boodschap voor Gods kinderen, maar voor al onze jongeren.

L.A. Kroon, Woerden

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Katwijk aan Zee,
ds. G. Hoogerland te Stolwijk.

Bedankt:

voor Leiderdorp, ds. G. Clements te Gouda;
voor Oostkapelle, ds. D.W. Tuinier te Waarde;
voor Ridderkerk-Slikkerveer,
ds. J. IJsselstein te Kampen;
voor Rijssen-Zuid,
ds. B. Labee te Veenendaal;
voor Urk, ds. G. van Manen te Elspeet.

PASTORIEZORGEN

Onze herder en leraar ds. G. Pater kan voorlopig geen ambtelijke werkzaamheden

binnen en buiten onze gemeente verrichten. Vooralsnog is dit voor een termijn van drie maanden. We hopen van harte dat de rust die nodig is, door de Heere gezegend mag worden. De Heere gedenke onze dominee en zijn gezin in deze onbegrepen weg, die niet alleen hen, maar ook onze gemeente en ons als kerkenraad verdriet doet.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente
Ridderkerk

AFSCHEIDSDIENST

DS. G.M. DE LEEUW TE OPHEUSDEN

Wij delen hierbij mee dat ds. G.M. de Leeuw in een bijzondere kerkdienst op dinsdag 14 maart afscheid zal nemen als herder en leraar van onze gemeente.

VAN HET CURATORIUM THEOLOGISCHE SCHOOL

Op verzoek van kerkenraden - in verband met de planning van vergaderingen - wordt het volgende meegedeeld.

De examens op de Theologische School zullen gehouden worden op maandag 12 t/m woensdag 14 juni. Op woensdag zullen dan ook de kandidaten beroepbaar gesteld worden. Zij mogen vanaf maandag 19 juni een beroep in ontvangst nemen.

Deze dienst begint om 19.00 uur en wordt gehouden in ons kerkgebouw. Na de dienst is er voor de genodigden gelegenheid om persoonlijk afscheid te nemen van ds. en mevr. De Leeuw.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente
Opheusden

Berichten

ZGG ONDERWIJSVRIJWILLIGERS

ZGG is op zoek naar meerdere leerkrachten voor de Nederlandse school op het zendingsveld.

Heb jij een afgeronde Pabo-opleiding, werkervaring, affiniteit met zending en ben je beschikbaar voor het cursusjaar 2017-2018? Dan is deze functie iets voor jou!

Tijdens deze periode ontvang je een maandelijke toelage voor levensonderhoud en enkele andere secundaire voorzieningen. Kijk op www.zgg.nl/onderwijsvrijwilliger voor meer informatie. Je kunt ook bellen naar 0348-489950.

CONTACTMIDDAG HELPENDE HANDEN IN MIDDELBURG

Contactmiddag voor mensen met een lichamelijke beperking op zaterdag 25 maart, aanvang: 14.30 uur, in een zaal van de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Middelburg-Zuid. Spreker: ds. A.J. de Waard over: 'Mijn beeld... in Gods oog'.

Belangstellenden welkom. Voor leden van Helpende Handen worden geen kosten gerekend. Voor niet-leden geldt een bijdrage van € 7,50.

Mocht u zich ter plekke als lid aanmelden dan is het bijwonen van deze bijeenkomst alsnog gratis.

GDT-AVOND VLUCHTHEUVEL EN HELPENDE HANDEN

Op dinsdag 4 april wordt in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda een Gerichte Toerustingsavond voor Diakenen (GTD) gehouden.

H.J. Colijn (werkzaam bij Helpende Handen) en G.J. Verbruggen (werkzaam bij De Vluchtheuvel), hopen een toelichting te geven op de wijzigingen en de uitbreiding van het werk van deze organisaties.

Aanvang: 19.30 uur. Graag ontvangen we uw aanmelding via tel. 0348-489900 of e-mail www.deputaatschapdmz.nl

ZANGAVONDEN

Alblasserdam

Passie- en Paaszangavond op zaterdag 11 maart, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam, m.m.v. Dirkslands mannenkoor, organist: Jan Hoek; gemengd koor Hammäaloth, organist:

Arjan Kuiper; kinderkoor Jong Hammäaloth en organist: F. de Heer. Spreker: P. Eikelboom, directeur ZGG. Collecte t.b.v. Albanese zendingskrant 'Mesazhi'.

Enkhuizen

Paaszangavond (met samenzang) op vrijdag 31 maart, aanvang: 19.30 uur, in de Ontmoetingskerk van de Gereformeerde Gemeente te Enkhuizen, m.m.v. het gemengd koor Soli Deo Gloria uit Enkhuizen en een muzikale bijdrage van verschillende instrumentalisten.

Geldermalsen

Zangavond op vrijdag 31 maart, aanvang: 19.30 uur, in de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente te Geldermalsen, m.m.v. het meisjeskoor Maria, het mannenensemble Ethan en een samengesteld koor van het dagactiviteitencentrum 'de Linge-oever'. Collecte t.b.v. Stichting Ontmoeting.

Sliedrecht

Psalmzangavond op zaterdag 18 maart, aanvang: 19.30 uur, in de Boazkerk van de Gereformeerde Gemeente te Sliedrecht. Sprekers: ds. W.J. Karels en ds. A.T. Huijser. Collecte t.b.v. inloophuis In de Gouwstraat te Rotterdam.

Tholen

Datheensamenzangavond op zaterdag 18 maart, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Tholen. Ds. C. Sonneveld hoopt de opening, een meditatie en de sluiting te verzorgen. Organist: Pieter Heykoop. Collecte t.b.v. Adullam, Siloah en De Schutse.

TWEDEHANDS KLEDINGBEURS TE CAPELLE A/D IJSSEL

Tweedehands kledingbeurs op vrijdag 31 maart, van 19.00-20.30 uur, in de Elimkerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel (Middelwatering). Het betreft maat 86 t/m XXL, kinder- en dameskleding. 50% van de opbrengst is t.b.v. het bouwfonds. Wilt u kleding inleveren? Graag een e-mail naar: kinderkledingbeurselim@outlook.com.

VERKOPING IN ERMELO

Verkoop door de vrouwenvereniging

Helpende Handen te Ermelo op zaterdag 18 maart, van 10.00-14.30 uur. De opbrengst is voor de zending, vakantieweken voor mensen met een beperking en voor de kerk.

CONTACTDAG STICHTING WINSTUITVERLIES

Landelijke contactdag van de Stichting Winstuitverlies op zaterdag 18 maart, aanvang: 10.30 uur, in de Bethlehemkerk van de Geformeerde Gemeente te Woerden. Het thema van deze dag is: 'Uit overtuiging van onze geest of de Heilige Geest?'. Ds. D.J. Budding uit Nunspeet, die uit ervaring kan spreken over de ingrijpende ziekte kanker van nabij en vanuit het pastoraat, hoopt dit thema in te leiden.

Aan deelname zijn geen kosten verbonden, wel wordt een collecte gehouden.

Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten/ of tel. 0341-250434

WERKGROEP

OUDERSENFAMILIERONDONDOM

De werkgroep ouders en familie rondom mensen met een andere geaardheid' is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in het gezin en/of familiekring. Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl We beleggen regionale bezinningsavonden voor ouders en familie van mensen met een andere geaardheid. Op vrijdag 24 maart voor regio Noord/Oost.

Op vrijdag 16 juni organiseren we een landelijke bijeenkomst. Spreker is: ds. L. Terlouw n.a.v. het thema: 'Homoseksualiteit en kerkverlating'. Aanvang beide avonden: 19:30 uur. Aanmelden voor de regionale en/of de landelijke bijeenkomst per e-mail: oudersenfamilierondom@kliksafe.nl. Na aanmelding ontvangt u nadere gegevens.

REGIOAVOND WERKGROEP EEN HANDREIKING

Regioavond, die georganiseerd wordt door de werkgroep 'Een handreiking' regio midden, op donderdag 23 maart, aanvang: 19.45 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal. Lezing door: dr. J. Schaap-Jonker, rector van het Kennisinstituut Christelijke Geestelijke Gezondheidszorg (KICG), met als thema: 'Mijn naaste heeft autisme; hoe ga ik daarmee om?'. Meer informatie via: www.eenhandreiking.nl, tel. 030-6920612 of per e-mail via w.ebbers@hetnet.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 12 MAART 2017

Aagtekerke 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasserdam 9.30 uur ds. J. van Rijswijk en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Alphen a/d Rijn 15.30 uur stud. M. Blok; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. Beens; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; Berkenwoude 19.00 uur ds. H.A. van Zetten; Bodegraven 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. L. Terlouw; Borssele 14.00 uur ds. A.J. de Waard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. H. Paul en 18.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 17.00 uur ds. M.J. van Gelder; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 16.00 uur ds. B. Labee; Deventer 16.30 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 18.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Dordrecht 10.00 uur ds. G.J. van Aalst en 19.00 uur ds. H. Brons; Drachten 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. van Eckveld; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Enschede 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Ermelo 19.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 uur (H.D.) ds. A. Verschuure en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. H.A. van Zetten; Goudswaard 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; 's-Gravenhage (zie Scheveningen); 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 19.00 uur ds. G.J. Baan; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Herkingen 14.30 uur ds. K. Boeder; Hilversum 10.00 en 16.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Hoedekenskerke 10.00 en 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Hoofddorp 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Kamperland 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezeling 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Katwijk aan Zee 17.00 uur ds. J. Driessen; Kortgene

10.00 en 14.30 uur stud. W. Mouw; Krabbendijke 18.00 uur ds. A. Verschuure; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 16.30 uur ds. H. Brons; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 15.30 uur (H.D.) ds. W. Harinck; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meeuwen 15.00 uur ds. P. Mulder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 15.00 uur ds. J. van Belzen; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. G.J. Baan; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur stud. H.J. Agteresch; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur ds. M.H. Schot; Nieuw-Beijerland 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. J. Driessen; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur stud. J.B. Huisman; Nieuwe-Tong 14.30 uur ds. G.J. Baan; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Nisse 14.30 uur ds. S.W. Janse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 uur ds. A. Vermeij; Oostburg 17.00 uur ds. C. Harinck; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 17.00 uur ds. S. Maljaars; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. P. Melis; Ouddorp 14.30 uur stud. H.J. Agteresch; Oude-Tong 18.00 uur ds. B. van der Heiden; Poederrijen 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. M.H. Schot; Poortvliet 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Mijnders en 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur stud. J. de Kok; Rilland-Bath 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. B. Labee en 19.00 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 14.30 uur ds. A. Verschuure en 18.30 uur stud. J.B. Huisman; Scheveningen 10.00 en 19.00 uur stud. M. Blok; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 15.00 uur ds. M. Joosse; Spijkenisse 18.30 uur ds. B. Labee; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Gelder-malsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P. Mulder;

Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Vlaarding 10.00 uur ds. H. Brons en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Waarde 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 18.00 uur stud. W. Mouw; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. M. Joosse; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 14 MAART 2017

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 19.30 uur ds. G. van Manen; Gouda 19.30 uur (tijdrede) ds. C.A. van Dieren; Oosterland 14.00 (huw.bev) en 19.30 uur ds. J. van Belzen; Opheusden 19.00 uur (afscheidsdienst) ds. G.M. de Leeuw.

WOENSDAG 15 MAART 2017 BIDDAG

Alphen a/d Rijn 15.00 en 19.30 uur ds. S. Maljaars; Amsterdam 14.30 en 19.00 uur ds. B. Labee; Berkenwoude 19.30 uur ds. G. Beens; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; 's-Gravenzande 15.00 en 19.30 uur ds. H.A. van Zetten; Hilversum 19.45 uur ds. C. van Krimpen; Hoofddorp 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Meeuwen 9.30 uur ds. M. Mondria en 19.30 uur ds. E. Bakker en 14.30 uur ds. E. Bakker; Naaldwijk 15.00 en 19.45 uur ds. G. Hoogerland; Nieuwer ter Aa 14.30 en 19.30 uur ds. L. Terlouw; Oostereind 15.00 en 19.00 uur ds. G. Heijkamp; Opperdoes 15.00 en 19.30 uur ds. K. Boeder; Ouddorp 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Poederrijen 14.30 en 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Puttershoek 14.30 uur ds. M.H. Schot en 19.30 uur stud. J.B. Huisman; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.00 en 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Scherpenisse 19.30 uur (tijdrede) ds. C. Sonneveld; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. W. Visscher; Uddel 19.30 uur ds. D. de Wit; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Westzaan 15.00 en 19.30 uur ds. S.W. Janse; Wierden 15.00 en 19.30 uur ds. A. Schot.

DONDERDAG 16 MAART 2017

Alblasserdam 19.30 uur ds. J. van Belzen; Barneveld-Zuid 19.30 uur (H.D.) ds. C. Hogchem; Bodegraven 19.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Brakel 19.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur (voor de evangelisatie) ds. B. Labee; Drachten 19.30 uur

ds. J. van Laar; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Oostvoorne 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Oude-Tonge 19.30 uur ds. L. Blok; Sint Annaland 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. H.J. Agteresch; Urk 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Waarde 19.30 uur ds. D.W. Tuinier.

VRIJDAG 17 MAART 2017

Dirksland 14.30 uur (huw.bev.) ds. K. Boeder;

Houten 15.00 uur (huw.bev.) ds. C.G. Vreugdenhil; Werkendam 14.15 uur (huw.bev.) ds. M. Karens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 12 MAART 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden

(Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

WOENSDAG 15 MAART 2017 BIDDAG

Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 19.30 uur ds. A.J. de Waard;

Advertenties

CURSUS GODSDIENST ONDERWIJS

Heb jij een boodschap aan jongeren?

Denk je over een baan als leraar godsdienst? De opleiding voor dit prachtige beroep kun je volgen aan de hbo-opleiding van de CGO. Informatie over deze opleiding wordt gegeven op **D.V. donderdagavond 23 maart 2017** in het gebouw van Driestar Educatief te Gouda. Je kunt ook vrijblijvend een college volgen op een woensdagavond.

Voor bevoegde docenten zijn aantrekkelijke vrijstellingen mogelijk!

Kijk voor meer informatie op www.cgo.nu/hbo-opleiding/Voorlichting2017.
CGO verzorgt ook Toerustingscursussen. Zie daarvoor [www.cgo.nu / Toerustingscursussen](http://www.cgo.nu/Toerustingscursussen)

Van harte welkom!

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

TE KOOP SCHOTSE HOOGLANDEN, INVERNESS; DE BAKERMAT VAN DE PURITEINEN

Vakantiebungalowpark op 5 HA.
21 huisjes voor verhuur,
beheerderswoning, restaurant,
wasserette etc.
Info: www.hvandijk.nl
of tel. 0318571338

Te koop in Gouda: goed onderhouden eengezinswoning, 4 slaapkamers. Centraal gelegen, op loopafstand van natuurgebieden de Reeuwijkse Plassen en het Goudse Hout. Dichtbij station en scholen. Kijk voor meer info en foto's op: <https://goo.gl/AH3JGJ>

In *vertrouwen* met jezelf en anderen

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
**persoonlijke, relatie- of
familieproblemen.**

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

Luxe fotokaarten

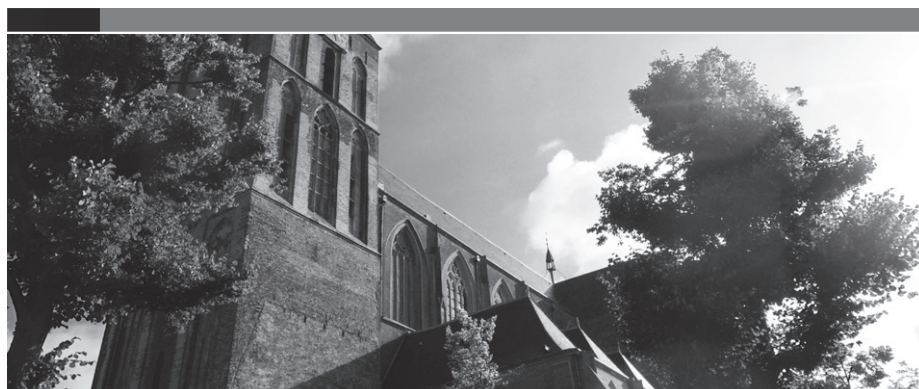
voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen vereniging
en/of goede doel.

www.scheurfotokaarten.nl

NIEUW IN ONS AANBOD

De christelijke huishouding van
Petrus Wittewrongel
Cursus Deel I Het huwelijk

www.cursussenoudvaders.nl
0118-583025/0172-532796

Psalmzangdag 2017

in de Bovenkerk in Kampen op D.V. zaterdag 18 maart

Aanvang 13.30 uur, deuren open 12.30 uur

Meditaties ds. A. Schot, Nunspeet

Organist Marco den Toom

WWW.PSALMZANGDAG.NL

*Een middag voor
het hele gezin!*

Psalm
zang
dag

Voordelig campen?

Te huur 4 pers. caravan

Camping Schoolzicht

T 06 46509759

E theravader@kpnmail.nl

Te Koop: mooie starterswoning

(3 slaapkamers, 95 m², €167.500),
Zeeasterstraat 14, **Nieuwerkerk (Zld)**.
Open Huis op 1 april! Zie www.funda.nl

HASSELT GROTE KERK PSALMZANGAVOND

**M.m.v. Bovenstemstengroep
Walterswâld & Waddinxveen
Leon Koppelman (panfluit & harp)
Dick Slagman (orgel)
Ds. A. Schot (meditatie)
Collecte t.b.v. Eliëzer &
Obadjaschool te Zwolle
D.V. zaterdag 11 maart 2017
Aanvang 19.30 uur**

ES Vakanties

Vakanties in eigen sfeer

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u
een **stacaravan op gezinscamping**.
Recreatieteam, kerkdiensten, zon,
water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

**Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl**

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda,
Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

ANDANTE

-orgelcentrum-

Uw dealer van

**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Te huur: een goed onderhouden en gemeubileerd chalet te Overberg.

Geschikt voor tijdelijke/permanente
bewoning, 70m², perc. oppvl. 350 m².
Mail voor inlichtingen naar:
chaletverhuurbosrand@gmail.com

Te huur vak. woning op de Veluwe

(Speuld), aan de rand van bos en hei.
Ook voor weekwisseling of midweek.
Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Wk 30+31 bezet.
Tel. 0577-407326/06-11252451.

Voor een zorgzame begeleiding

Begrafenisonderneming
Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

TE HUUR IN SINT MAARTENSDIJK (Zld)

2-onder-1 kapwoning, Anemoonstraat 1,
vanaf mei 2017. Tijdelijk of voor lange
periode bespreekbaar. Prijs n.o.t.k.
06-23673630 of 06-28188531

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20
www.boekhandelvanderboom.nl

Refojobs.nl

INFO@REFOJOBS.NL / (06) 8143 0157
BANEN BIJ REFORMATISCHE WERKGEVERS

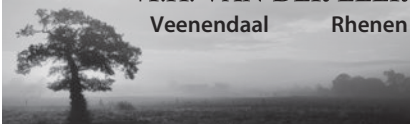
- BEGELEIDERS / SILOAH / THOLEN
- DIVERSE FUNCTIES / PROFIELNORM / THOLEN
- ACCOUNTMANAGERS / VAN EE SPEELTOESTELLEN / KOOTWIJKERBROEK
- VERPLEEGKUNDIGE ZORG AAN HUIS / WITTENBERGZORG / HAAFTEN

PARTNERS: RMU, SIRJON, CEDRAH, AETRA COACHING EN DRIESTAR EDUCATIEF

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begravenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

Ambtskostuums

WILVORST ROY ROBSON

KLEIN KLEDING Sliedrecht - Zierikzee

U kunt bij ons terecht voor:

- Samenstellen Jaarrekening
- Fiscale aangiften (IB en VPB)
- Aangiften erfbelasting
- Gratis advisering rechtsvorm (VOF-BV)

Anno 1948

ADMINISTRATIEKANTOOR
BUTH

PERSOONLIJK BETROKKEN EN ERVAREN

Hobbemastraat 49, Middelhamnis Tel.: 0187 - 48 2414
E-mail: info@buth-administratie.nl

Van harte welkom in Genemuiden!

De koffie staat klaar!

't **Hoedenkabinet**

maandag	gesloten	
dinsdag	13.30 - 18.00 uur	
woensdag	13.30 - 18.00 uur	
donderdag	13.30 - 18.00 uur	* www.hoedenkabinet.nl
vrijdag	10.00 - 21.00 uur	* Tel. 06-20470198
zaterdag	10.00 - 17.00 uur	* 's Avonds op afspraak

In de groepen 3-6 hebben we per 21 augustus plaats voor:

Twee groepsleerkrachten

In Lisse zie je ze groeien

Kijk voor meer informatie op
www.deakkerlisse.nl

Christelijke basisschool

Schoolstraat 11a
2161 HB Lisse
T (0252) 41 30 99
info@deakkerlisse.nl
www.deakkerlisse.nl

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Stichting
Vrienden
van het **Cheider**

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NL08INGB065301463 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

De Stichting Hulpverlening in Gezinnen heeft als doel te bemiddelen in kraamzorg, ten behoeve van gezinnen die behoren tot de Gereformeerde Gezindte. Dit betekent onder andere dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

SHG is op zoek naar Kraamverzorgenden fulltime, parttime en oproepkrachten op de Veluwe e.o.

SHG biedt:

- een gezellig team van zelfstandig werkende kraamverzorgenden;
- persoonlijke en professionele zorg aan de cliënt;
- een goede begeleiding.

SHG zoekt:

Gemotiveerde, enthousiaste mensen die:

- zorg met identiteit wensen te geven;
- in het bezit zijn van het diploma kraamverzorgende;
- in het bezit zijn van een rijbewijs en auto.

Namens SHG werkt u als ZZP'er.

Voor meer informatie over deze functie en over de mogelijkheden die SHG biedt, kunt u contact opnemen met mevr. A.T. Molenaar-Kok, tel. 078-63 11 777.

Uw bemiddelingsverzoek kunt u sturen naar, de heer F. Ploeg, Nieuweweg 58A, 6744 PM Ederveen of mailen naar arbeidsbemiddeling@shgzorg.nl.

www.shgzorg.nl

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begravenisondernemingdejongh.nl

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor
akoestische
vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

HARKES Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

FALK
BOUWSYSTEMEN

FALK Bouwsystemen is
producent en leverancier van
geïsoleerde sandwichpanelen.

Operators gezocht

solliciteren kan door
te mailen naar:
hrm@falkbouwsystemen.nl

Neonstraat 23
(NL) 6718 WX Ede
www.falkbouwsystemen.nl

WOUDE WET ZORG
Salem

Maak kennis
MET KUNDE

OPEN DAG SALEM

D.V. zaterdag 18 maart a.s.
10.00 tot 14.00 uur

Kijk voor het volledige
programma op: www.salem.nl

VLIETLAAN 2 - 2986 AZ RIDDERKERK - T 0180 - 452 152 - E MAIL@SALEM.NL - I WWW.SALEM.NL

Waardevolle, nieuwe boeken

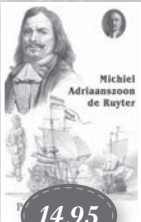
Belijdenis doen, maar hoe? Ds. BJ van Boven en ds. A. Verschuure
In een zestal preken richten de auteurs zich tot de belijdeniscatechisten. Hoe doen of deden we belijdenis? Men kan uit deze bundel ook een preek kiezen voor de leesdienst, voorafgaand aan het belijdenis doen. Tevens als waardevol belijdenisgeschenk.

na 1 juni 17,50 Aboneeprijs themaprekenserie 12,50

Geopende vensters Overdenkingen Bijbelboek Daniël

Ds. D.J. Budding benadrukt daarin de noodzaak om evenals Daniël dichtbij de Heere te leven en geopende vensters naar Jeruzalem te hebben. Met gespreksvragen.

Intekenprijs **19,95** i.p.v. 22,50

Michiel Adriaanszoon de Ruyter

P. de Zeeuw en MJ Ruissen

Jeugdboek over onze bekendste zeeheld. Uitgebreidere en herziene uitgave van het origineel met veel nieuwe afbeeldingen. Achterin: samenvatting en verwerkingsvragen. Zeer boeiend voor jong en oud. Boekpresentatie: Graaf Jan van Nassauschool, Vlissingen. **Abonnementsprijs 9,95**

14,95

Uitgeverij 'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes, Tel. 0113-221909
info@ramshoorn.nl / www.ramshoorn.nl
Schutseshop Kruijningen / op voorraad
bij goed gesorteerde boekhandel

RST
Zorgverleners

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee.**

Meer informatie? www.rstzorg.nl
of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

Vakantiewoning "Haus Irmgard"

Gelegen op de Hunsrück (Duitsland)
± 25 km vanaf de moezel en ± 25 km vanaf de Rijn. 25 slaappleatsen, onderverdeeld in div. appartementen.
www.hausirmgard.nl
0049-67653799946

Vakantie in eigen sfeer

Boek nu uw vakantie 2017 bij Vakantieoord Holsappel in Zuna bij Rijssen. Info: 0548-512790 of www.vakantieoordholsappel.nl

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

**ROEMEENSE PANFLUITEN,
BLOKFLUITEN, MUZIEKSTAN-
DAARDS EN NOG VEEL MEER!**

R. Mulder - Staphorst
06-12610628 of 0522-474256

www.muldermuziekinstrumenten.nl

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begraafenisondernemingtreur.nl
info@begraafenisondernemingtreur.nl

Begraafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

NATUUR- EN LANDSCHAPSCAMPING

"DE VERBORGEN HOEK"

Kom kamperen op Camping De Verborgene Hoek FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT (6-8 of 8-10 pers.) bij de FRIESE MEREN.
www.deverborgenehoek.nl 0514-602065

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Vrijheidsaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

www.stolkorgels.nl

Krabbedijkje Nederhemert Nrd.
Papendrecht

Hollands grootste in klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, Gouda
www.beve-meubel.nl

KLEINE KRACHT!

Dat is de titel van een boekje over de SGP. Mooi gevonden. Het komt uit Openbaring: 'Want gij hebt kleine kracht, en gij hebt Mijn Woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend'. Feit is dat de SGP probeert Gods Woord te bewaren en van Zijn Naam te getuigen. Door te zeggen dat:

- er maar één levende God is;
- leven bescherming behoeft;
- prostitutie zonde is;
- een goed gezin het halve werk is;
- de zondag eerherstel verdient;
- Israël onze steun nodig heeft.

Zo maar een paar punten van de SGP-inzet. Waar het op aankomt is de doorwerkende kracht van Gods Woord! De Heere regeert! Kleine kracht?

► sgp.nl

SGP

H Heijkop
Houtsnijwerk
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

Begravenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

ABCONSULTS
RELATIONELE- EN SEKSUOLOGISCHE HULPVERLENING

WWW.ABCONSULTS.NL

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Praktijk den Uijl
biedt hulp vanuit een Bijbelse visie
aan kinderen, jongeren
en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel

010 - 7 411 411

06 43 85 85 08

info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

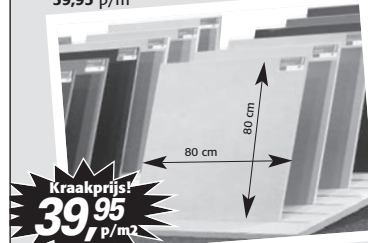
Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

4

Meer dan 40 jaar ervaring!

Tegel: enorm formaat / kleine prijs! 80x80 cm, verkrijgbaar in vijf kleuren. Van 89,95 voor 39,95 p/m²

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblisserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Avondmaalstafel, avondmaalskleed en avondmaalscollecte

Waarom blijft in onze gemeenten de doopvont altijd staan in het liturgisch centrum en de avondmaalstafel meestal niet? Wat is de betekenis van het kleed waarmee de tekenen van brood en wijn worden bedekt? Waarom staan er collecteschalen op de avondmaalstafel?

Avondmaalstafel

Van drie verschillende vraagstellers ontvingen we een vraag rond 'gebruiken' bij de bediening van het Heilig Avondmaal. De eerste vraag betreft de (tijdelijke) avondmaalstafel. Het is mijn stellige overtuiging dat de kerken van de Reformatie een kernwaling van Rome wilden bestrijden. Het altaar en de mis namen een belangrijker plaats in dan de verkondiging van het Woord. De kansel werd vaak letterlijk 'in de hoek' geplaatst. Als reactie heeft ons voorgelacht bewust afgezien van een vaste avondmaalstafel in het liturgisch centrum. In de meeste gemeenten is het verwijderen van de avondmaalstafel na de dienst (maar zeker na de avondmaalszondag) dus niet zomaar... Daarnaast wordt er wel op gewezen dat het sacrament van de geestelijke voeding onderscheiden is van de Heilige Doop. De verbondstrouw van God, afgebeeld in een doopvont, blijft tot in het duizendste geslacht. De avondmaalstafel is niet altijd gedekt, maar wordt op vaste tijden aangericht.

Avondmaalskleed

Een andere vraagsteller vroeg zich af wat de herkomst/betekenis van het bedekken van de tekenen van brood en wijn is. Voor zover mij bekend, is er geen duidelijke informatie over het invoeren van dit gebruik. De symbolische betekenis kunnen we wel raden. De heilige tekenen, afgezonderd tot het heilig gebruik door Gods kinderen, worden onthuld. Zoals de schellen van onze

zielsogen moeten worden gehaald, wil de Heere de tekenen en zegelen van de genade in de Heere Jezus openbaren. Wat voor het natuurlijke oog zo bedekt is, wil de Heere voor het geloofsoog laten schitteren. Wat een wonder als dan een ogenblik - door het aardse brood heen - gezien mag worden op het Brood des levens. En als een pelgrim naar Sion niet blijft hangen aan de uiterlijke wijn, maar door het geloof mag zien op het dierbaar bloed, vergoten 'tot een volkomen verzoening van al onze zonden'. Als de avondmaalstafel weer wordt gesloten en de aanzittende gasten hun plaats in de kerkbank weer hebben ingenomen, worden de tekenen weer bedekt. Daarmee wordt aangegeven dat de pelgrimsreis weer verder gaat en de bruid van Christus opnieuw de woestijn in moet. In sommige gemeenten is dezelfde symboliek zichtbaar bij de bediening van de Heilige Doop. Er is dan letterlijk een 'deksel' wat het water - heenwijzend naar het bloed van de Middelaar - weer bedekt.

Avondmaalscollecte

De derde vraagsteller schreef te beseffen dat het bij de Avondmaalsbediening om heilige dingen gaat en er persoonlijk veel belangrijker vragen te stellen zijn. Toch voelde ze zich bezwaard over de avondmaalscollecte. Alles staat toch in het teken van Hem, Die Zijn gaven uitdeelt aan Zijn kinderen die niets hebben? Komt een behoeftig volk niet 'zonder prijs en zonder geld'? Deze redenering bevat veel aantrekkelijks! Maar juist dit gebruik is wel Bijbels te herleiden. In 1 Korinthe 10 en 11 lezen we van de liefdesmaaltijden die aan het Heilig Avondmaal verbonden waren. De gemeente bracht haar gaven in natura naar de tafel van de diakenen die deze gaven weer uitdeelden aan de armen en behoeftigen. Men bracht deze gaven naar voren tijdens de eredienst, doorgaans net na de prediking en vlak vóór de bediening van het sacrament. In de 11^e eeuw heeft men om praktische redenen een einde gemaakt aan deze manier van offeren. Het werd te veel om uit te stallen en men werd verzocht om een gave in geld te geven. Dat oude gebruik ligt achter de avondmaalscollecte. De opbrengst is dus ook altijd nog bestemd voor een diaconaal doel. Als het ware geloof in beoefening is, vallen aardse gebruiken en gewoonten weg. Dan mag de Kerk de harten opwaarts in de hemel verheffen. Tot daar, waar de Voorspreker Jezus Christus is.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.